

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт
імя Максіма Танка

**Праграма
па гісторыі славянскіх народаў**

Мінск 1998

УДК 940 (075.8)

ББК 63.3 (4)я73

П 784

Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-выдавецкага савета
ВДПУ імя М. Танка

Зацверджана на пасяджэнні Вучонага савета гістарычнага
факультэта (пракакол № 10 ад 27 мая 1998 г.)

Складальнікі: І.А.Груца, В.Ц.Ісаеў, А.М.Космач, Н.Д.Ляўковіч,
У.С.Пуцік, В.М.Фамін, В.Р.Федарасава, У.А.Ціток, Ф.А.Шумскі

Пад рэдакцыяй А.П.Жытко, У.В.Тугая, В.М.Фаміна

Тлумачальная запіска

У сувязі з тым, што ў вучэбныя планы гістарычных факультэтаў педагагічных універсітэтаў уведзены курс “Гісторыя славянскіх народаў”, выкладчыкамі кафедры славянскай гісторыі і метадалогіі гістарычнай навукі падрыхтавана адпаведная праграма. Складаецца яна з дзвюх частак: “Гісторыя ўсходніх славян” і “Гісторыя заходніх і паўднёвых славян”.

Славянскія народы – гэта своеасаблівы, шматгранны і рознабаковы сацыяльна-гістарычны феномен. Іх гісторыю нельга разглядаць паасобна. У той жа час славянскі свет цесна звязаны з заходнееўрапейскімі і іншымі цывілізацыямі. Менавіта таму ў праграме прадугледжана асветленне асноўных этапаў развіцця славянскіх народаў у кантэксце сусветнай гісторыі.

Складальнікі праграмы не прытрымліваліся вузкакласавага падыходу ў тлумачэнні гістарычнага мінулага: у праграме асветляюцца розныя гістарыяграфічныя падыходы да разгляду ключавых пытанняў гісторыі славянскіх народаў. Пры гэтым яны кіраваліся такімі прынцыпамі гістарычнага пазнання, як аб’ектыўнасць, гістарызм і каштоўнасная значнасць.

Матэрыял праграмы размеркаваны паводле сучаснай перыядызацыі:

першы перыяд – сярэднявечча (V – канец XV – пачатак XVI ст.);

другі – новы час (XVI ст. – 1917 г.);

трэці – навейшы час (1917–1998 гг.).

Перыяды, у сваю чаргу, маюць ключавыя раздзелы.

Праграма прызначана студэнтам гістарычных факультэтаў вышэйшых навучальных устаноў.

94. Фигнер В. Запечатленный труд: Воспоминания: В 2 т. М., 1964.
95. Хейфец М.Н. Вторая революционная ситуация в России. М., 1957.
96. Хрестоматия по истории СССР. 1861–1917 /Под ред. В.Г.Тюкавкина. М., 1990.
97. Хромов П.А. Экономическое развитие России в XIX–XX вв. М., 1980.
98. Черменский Е.Д. Буржуазия и царизм в первой русской революции. М., 1970.
99. Черменский Е.Д. Государственная дума и свержение царизма. М., 1976.
100. Чернуха В.Г. Внутренняя политика царизма с середины 50-х до начала 80-х гг. XIX в. М., 1979.
101. Шацко К.Ф. Русский либерализм накануне революции 1905–1907 гг. М., 1985.
102. Шепелев Л.О. Царизм и буржуазия в 1904–1914 гг.: Проблемы торгово-промышленной политики. Л., 1987.
103. Яцунский В.К. Социально-экономическая история России XVIII–XIX вв. М., 1973.

Навейшы час (1917 – 1998 гг.)

Раздзел 1. Кастрычніцкая рэвалюцыя. Гэты год і яго грамадзянская вайна

Тэма 1. Кастрычніцкая рэвалюцыя 1917 г.

VI з'езд партыі большавікоў – курс на ўзброенае паўстанне. Карнілаўскі мяцеж і прычыны яго правалу. Рост папулярнасці большавікоў. Ленінскі план узброенага паўстання. Рэзкі гістарычнага пасяджэння ЦК партыі ад 10 і 16 кастрычніка. Барацьба ў ЦК партыі большавікоў адносна ўзброенага паўстання. Дзіцяны Л.В.Каменева і Г.Я.Зіноўева.

Стварэнне Ваенна-рэвалюцыйнага камітэта (ВРК) і яго значэнне ў ваенна-тэхнічнай падрыхтоўцы паўстання. Перамога большавікоў у Петраградзе. II Усерасійскі з'езд Саветаў. Зварот Л.Мартава да

ўдзельнікаў з'езда. Стварэнне Савета Народных Камісараў (СНК). Дэкрэты аб міры і зямлі. Захоп улады ў Маскве. Разгром мяцяжу Керанскага-Краснова. Умацаванне Саветскай улады ў цэнтральных раёнах Расіі. Барацьба за ўладу Саветаў на Украіне, Беларусі, у краінах Прыбалтыкі і Закаўказзя, у Сярэдняй Азіі, Сібіры і на Далёкім Усходзе.

Тэма 2. Першыя сацыялістычныя і сацыяльна-эканамічныя пераўтварэнні Саветскай улады

Скліканне I сесіі Устаноўчага сходу. III Усерасійскі з'езд Саветаў. Дэкларацыя пра правоў працоўнага і эксплуатаемага народа. Першая Канстытуцыя. Стварэнне УНК і народнай міліцыі, народных судаў і рэвалюцыйных трыбуналаў.

Работы кантроль над вытворчасцю і размеркаваннем. Стварэнне УСНГ і яго функцыі. Нацыяналізацыя банкаў, знешняга гандлю і гандлявага флоту, ануляванне знешніх даўгоў. Пачатак нацыяналізацыі прамысловасці. Аграрная рэвалюцыя: канфіскацыя памешчыцкіх зямель і размеркаванне іх паміж сялянамі. Закон аб сацыялізацыі зямлі.

Першыя дзяржаўныя акты, скіраваныя на сацыяльныя пераўтварэнні. Адмена саслоўяў і саслоўных прывілеяў. Усталяванне раўнапраўя грамадзян. Адлучэнне царквы ад дзяржавы і школы ад царквы. Заканадаўства аб шлюбе і сям'і. Першыя дэкрэты аб працы.

Пачатак сацыялістычных пераўтварэнняў ў галіне культуры. Дзейнасць Наркамасветы па рэарганізацыі народнай адукацыі. А.В.Луначарскі, Н.К.Крупская. Галоўпалітасвета і яе дзейнасць. I Усерасійская канферэнцыя арганізацый Пралеткульту. Адносіны расійскай інтэлігенцыі да Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Тэма 3. Брэст-Літоўскі дагавор і яго вынікі

Ленінскія прыныцыпы саветскай знешняй палітыкі. Пачатак перагавораў аб заключэнні міру. Барацьба ў партыі па пытанні аб міры, пазіцыя “левых камуністаў”. Зрыў перагавораў у Брэст-Літоўску. Наступленне германскіх войск. Дэкрэт СНК “Сацыялістычная айчына ў небяспецы”. Брэст-Літоўскі дагавор і яго ратыфікацыя. IV Надзвычайны ўсерасійскі з'езд Саветаў. Прычыны аб'яўлення сталіцай г. Масквы.